

Ενότητα 1^η

Ραψωδία α, στίχοι 1-25

Δομή

- **στ. 1-13** → Το κυρίως προοίμιο (εισαγωγή στο έργο)
- **στ. 14-25** → Το προοίμιο της Μούσας (έναρξη της αφήγησης/της ιστορίας)

Θέματα

Κυρίως προοίμιο (στ. 1-13)

- **Συνοπτική παρουσίαση του έργου**
- **Παρουσίαση του κεντρικού ήρωα**
- **Οι σύντροφοι του Οδυσσέα και η συμπεριφορά τους**
- **Η ευθύνη του ανθρώπου για την ζωή του**
- **Ο ρόλος της Μούσας για το έργο του ποιητή**

Προοίμιο της Μούσας (στ. 14-25)

- **Το σημείο έναρξης της αφήγησης**
- **Οι επιθυμίες του Οδυσσέα και τα εμπόδια για την εκπλήρωσή τους**
- **Η αντίθεση του Οδυσσέα με τους άλλους Αχαιούς**
- **Ο τρόπος συμπεριφοράς των θεών**

Σχόλια

- Το κυρίως προοίμιο της *Οδύσσειας* είναι μία σύντομη εισαγωγή για ολόκληρο το έπος. Ο Όμηρος δίνει με συνοπτικό τρόπο τα βασικά στοιχεία του ποιήματός του (πρόσωπα, τόπους, γεγονότα, ιδέες).
- Ο Όμηρος στο κυρίως προοίμιο εστιάζει στον κεντρικό ήρωα του έργου, στον Οδυσσέα, χωρίς όμως να τον κατονομάζει. Μας παρουσιάζει σημαντικά γεγονότα της ζωής του (τις περιπλανήσεις του σε όλο τον κόσμο και τις τλαιπωρίες του), το γνωστότερο κατόρθωμά του (την άλωση της Τροίας), αλλά και πολλές πλευρές του χαρακτήρα του (εξυπνάδα, πείρα-σοφία, γενναιότητα, υπομονή-καρτερικότητα, υπευθυνότητα, συντροφικότητα).
- Επίσης, στους στ. 1-13 ο Όμηρος αναφέρεται και στους συντρόφους του Οδυσσέα, τονίζοντας κυρίως πόσο διαφέρουν από εκείνον (παρουσιάζονται επιπόλαιοι και ανεύθυνοι, θύματα των δικών τους εσφαλμένων επιλογών).

- Με αφορμή τους συντρόφους του Οδυσσέα, ο Όμηρος στο κυρίως προοίμιο προβάλλει την γενική ιδέα της ευθύνης του ανθρώπου για πολλά από όσα του συμβαίνουν στην ζωή. Αυτή την ιδέα θα την προβάλλει και αλλού στην *Οδύσσεια*.
- Ακόμη, στους στ. 1-13 ο Όμηρος προβάλλει τον καθοριστικό ρόλο της Μούσας για το έργο του. Αρχικά την επικαλείται (την «φωνάζει»), ώστε να του αφηγηθεί την ιστορία του ήρωα (στην πραγματικότητα για να του δώσει έμπνευση και να την αφηγηθεί ο ίδιος), ενώ στην συνέχεια την παρακαλεί να επιλέξει από ποιο σημείο θα αρχίσει η εξιστόρηση των περιπετειών του ήρωα.
- Στο προοίμιο της Μούσας (στ. 14-25) ο Όμηρος μάς δίνει το σημείο εκκίνησης της εξιστόρησης (όταν οι επιζήσαντες από τον Τρωικό πόλεμο έχουν επιστρέψει → τεχνική *in medias res*) και μάς αποκαλύπτει κάπως αόριστα πού βρίσκεται ο ήρωας (στο νησί μιας νεράιδας), τις επιθυμίες του (την γυναίκα του και την πατρίδα του), τα εμπόδια που συναντά ώστε να τις πραγματοποιήσει (τον έρωτα της Καλυψώς και το μίσος του Ποσειδώνα), αλλά και το πρώτο θετικό σημάδι για την επιστροφή του (ότι έφτασε η στιγμή να τον βοηθήσουν οι θεοί). Εδώ φαίνεται ο ισχυρός ρόλος των θεών στην ζωή των ανθρώπων στο ομηρικό έπος, αλλά και ο ανθρώπινος τρόπος με τον οποίο συμπεριφέρονται και αισθάνονται (*ανθρωπομορφισμός* των θεών).
- Στα δύο προοίμια εκτός από την αντίθεση του Οδυσσέα με τους συντρόφους του, υπάρχει επίσης αντίθεση μεταξύ του Οδυσσέα και των Αχαιών που πολέμησαν στην Τροία και επέστρεψαν στην Ελλάδα (ώστε να φανεί η τραγικότητα του ήρωα), αλλά και μεταξύ του Ποσειδώνα και των υπόλοιπων θεών του Ολύμπου (ώστε να φανεί πόσο έντονο είναι το μίσος του για τον Οδυσσέα).
- Γενικά και στα δύο προοίμια ο Όμηρος προσπαθεί να μας προϊδεάσει, λιγότερο ή περισσότερο άμεσα, για όσα θα ακολουθήσουν, ώστε να προκαλέσει το ενδιαφέρον μας για την συνέχεια (*τεχνική της προοικονομίας*).